

Παιδαγωγικό Ινστιτούτο

Τμήμα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης

ΕΙΣΑΓΩΓΗ ΣΤΗ ΜΕΘΟΔΟ «ΚΕΙΜΕΝΟ ΓΙΑ ΟΛΟΥΣ»

1 Παρουσιάζεται δασκάλα να διαβάζει βιβλίο σε μια ομάδα παιδιών

Κατερίνα Αραμπατζή

Μάρτιος 2009

Εισαγωγή

Το να μπορεί κάποιος να διαβάζει και να ενημερώνεται θεωρείται αναφαίρετο δημοκρατικό δικαίωμα. Είναι ζωτικής σημασίας να είναι κάποιος ενήμερος προκειμένου να συμμετέχει στη δημόσια ζωή, σε συζητήσεις στο χώρο εργασίας και να μπορεί να ρυθμίζει την προσωπική του ζωή. Τα τελευταία χρόνια η UNESCO και η IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions) προσπαθούν να επιστήσουν την προσοχή της παγκόσμιας κοινότητας στην ανάγκη να καλλιεργηθεί η φιλιαναγνωσία και να καταπολεμηθεί ο αναλφαβητισμός.

Παρότι έχει γίνει σημαντική πρόοδος στην καταπολέμηση του αναλφαβητισμού, εντούτοις ένα μέρος του πληθυσμού αδυνατεί να διαβάσει ή δυσκολεύεται σοβαρά εξαιτίας αναπηριών ή άλλων λόγων, π.χ. λόγω νοητικής υστέρησης, αυτισμού, αφασίας, κώφωσης ή δυσλεξίας. Επιπλέον, άνθρωποι με κοινωνικά προβλήματα και ψυχικά νοσήματα αντιμετωπίζουν δυσκολίες πρόσβασης στο γραπτό και προφορικό λόγο. Στην ίδια κατηγορία θα πρέπει να εντάξουμε και τους μετανάστες, οι οποίοι βρίσκονται σε μειονεκτική γλωσσικά θέση, δεδομένου ότι πρέπει να μάθουν μια ξένη γλώσσα, διαφορετική από τη μητρική τους, στα πρώτα χρόνια εγκατάστασής τους στη χώρα υποδοχής. Στην επίλυση των προβλημάτων αυτών μπορεί να βοηθήσει η μέθοδος «Κείμενο για Όλους»¹.

Ο καινούριος νόμος για την ειδική αγωγή, ο 3699/2008, ορίζει στο άρθρο 2.5δ την αρχή του *Σχεδιασμού για Όλους* ως υποχρεωτική για το σχεδιασμό εκπαιδευτικών προγραμμάτων, υλικού, εξοπλισμού, υποδομών αλλά και για την ανάπτυξη όλων των πολιτικών και διαδικασιών των Σ.Μ.Ε.Α.Ε. και Κ.Ε.Δ.Δ.Υ. Θεωρούμε ότι η χρήση της μεθόδου «Κείμενο για Όλους» είναι ένα εργαλείο που ακολουθεί τις αρχές του καθολικού σχεδιασμού και μπορεί να συμβάλλει στον εγγραμματισμό όλων εκείνων των ομάδων που αντιμετωπίζουν δυσκολίες στην κατανόηση κειμένου.

¹ Αποδώσαμε τον όρο easy-to-read ως «Κείμενο για Όλους».

Τι είναι η μέθοδος «Κείμενο για Όλους»;

Ουσιαστικά πρόκειται για μια μέθοδο μεταγραφής κειμένου που όχι μόνο διευκολύνει την ανάγνωση αλλά κυρίως την κατανόηση. Δεν πρόκειται απλώς για αποκωδικοποίηση λέξεων αλλά για μέθοδο που επιτρέπει στο χρήστη να αποκτήσει γνώση και πάνω απ' όλα να έχει μια εμπειρία που κινητοποιεί το νου². Μέσω της μεθόδου αυτής δίνουμε την ευκαιρία σε ανθρώπους που αντιμετωπίζουν κωλύματα στην πρόσβασή τους στο γραπτό λόγο, εξαιτίας των προβλημάτων που προαναφέραμε, να διαβάζουν, να διευρύνουν τους ορίζοντές τους, να αναπτύσσονται, να έρχονται σε επαφή με μνημεία του λόγου, τα οποία υπό άλλες συνθήκες δε θα τους ήταν προσιτά, να αισθάνονται κύριοι της ζωής τους.

Γενικές οδηγίες χρήσης της μεθόδου³.

Το αν κάποιο κείμενο είναι εύκολα κατανοητό εξαρτάται σε μεγάλο βαθμό από τις ικανότητες και την εμπειρία του αναγνώστη. Με τη μέθοδο «Κείμενο για Όλους» δεν επιδιώκουμε να κατασκευάσουμε ένα κείμενο το οποίο θα είναι προσβάσιμο από όλους ανεξαιρέτως τους αναγνώστες αλλά να προσαρμόσουμε το κείμενο στις ανάγκες της εκάστοτε ομάδας-στόχου. Εντούτοις, υπάρχουν κάποιες γενικές αρχές που θα πρέπει να ακολουθήσουμε⁴.

Πριν ξεκινήσουμε θα πρέπει να σκεφτούμε ποια είναι η ομάδα-στόχος, τι θέλουμε να γράψουμε, ποιο στόχο θα εξυπηρετεί το κείμενό μας, τι θέλουμε να επισημάνουμε και με ποια λογική σειρά, αν θα χρησιμοποιήσουμε και σε τι ποσοστό εικόνες.

- Γράφουμε με κυριολεξίες και αποφεύγουμε τις μεταφορές.
- Μπορούμε να εξηγήσουμε και να περιγράψουμε και τις πιο περίπλοκες σχέσεις, αν ακολουθήσουμε ένα πλαίσιο λογικής και ευθύγραμμης

² Tronbacke, The publishing of easy-to-read in Sweden, σ.2.

³ Tronbacke , Easy-to-read, An important part of reading promotion and the fight against literacy, σ. 4
How to Write in Plain English, σελ. 1-8.

⁴ Freyhoff, Make it Simple, σελ. 8.

χρονολογικής σειράς. Όσα αναφέρονται θα πρέπει να έχουν λογική συνέχεια.

- Η δράση θα πρέπει να είναι απλή και ευθεία, χωρίς μακρές εισαγωγές και χωρίς πολλούς χαρακτήρες.
- Βάζουμε τις λέξεις της ίδιας φράσης στην ίδια σειρά, π.χ.
Είμαι γκρινιάρης
και κανείς δε με αγαπάει
είπε ο μικρός.
- Περιγράφουμε μια ιδέα σε κάθε πρόταση, για παράδειγμα: *Ο Μικρός ήταν πολύ λυπημένος.*
- Αποφεύγουμε δύσκολες λέξεις και προτιμούμε λέξεις του καθημερινού λεξιλογίου. Αν πρέπει να χρησιμοποιήσουμε ασυνήθιστες λέξεις, θα πρέπει να τις εξηγήσουμε με αναφορές στο περιεχόμενο. Όταν απευθυνόμαστε στον αναγνώστη, του λέμε αυτό ακριβώς που θέλουμε χρησιμοποιώντας τις απλούστερες λέξεις που αρμόζουν στην περίπτωση. Αυτό δε σημαίνει ότι θα χρησιμοποιήσουμε μόνο απλές λέξεις αλλά λέξεις που ο αναγνώστης καταλαβαίνει. Για παράδειγμα, αν παραθέσουμε την πρόταση *«Το κράτος κάνει υποχρεωτικό το Σχεδιασμό για Όλους»* θα πρέπει να εξηγήσουμε τον όρο *Σχεδιασμός για Όλους* κατά τρόπο απλούστερο, όπως: *Σχεδιασμός για όλους θα πει να φτιάχνω πράγματα που να μπορούν να τα χρησιμοποιούν εύκολα και οι ανάπηροι και αυτοί που δεν είναι ανάπηροι.*
- Οι προτάσεις πρέπει να είναι μικρές.
- Προτιμάμε ενεργητική σύνταξη, όπου είναι δυνατό. Τα ρήματα παθητικής φωνής μερικές φορές μπορούν να μπερδέψουν τον αναγνώστη και να κάνουν το κείμενο λίγο βαρετό. Δηλαδή αντί να πούμε *«Τα δικαιώματα των αναπήρων προστατεύονται από το κράτος»*, προτιμάμε το *«Το κράτος προστατεύει τα δικαιώματα των αναπήρων»*.
- Χρησιμοποιούμε χρόνους στην οριστική και αποφεύγουμε υποτακτική και προστακτική.
- Χρησιμοποιούμε το β' ενικό. Για παράδειγμα αντί για *«Ο υποψήφιος θα πρέπει να μας αποστείλει»* προτιμούμε το *Στείλε μας* ή αντί για

«Πληροφορίες διατίθενται στο» προτιμούμε το *Πάρε πληροφορίες από το...*

- Δε φοβόμαστε να δώσουμε οδηγίες. Δηλαδή αντί να πούμε: «Το περιεχόμενο θα πρέπει να αφαιρεθεί από το κουτί. Στη συνέχεια θα πρέπει να τοποθετηθεί στο φούρνο» είναι καλύτερα να πούμε «Βγάλε το περιεχόμενο από το κουτί. Μετά βάλτο στο φούρνο».
- Όταν αναφερόμαστε σε μικρούς αριθμούς, τους αποδίδουμε με νούμερο, π.χ. 5, 10, 12. Αν οι αριθμοί είναι μεγάλοι, π.χ. 231453 τότε αντ' αυτού χρησιμοποιούμε το «πολλά». Για τις χρονολογίες, π.χ. 1821, χρησιμοποιούμε το «πολλά χρόνια πριν»⁵.
- Χρησιμοποιούμε λίστες όπου αρμόζει, π.χ. Ο Κώστας χρειάστηκε:
 - ✓ ένα μολύβι
 - ✓ ένα τετράδιο
 - ✓ ένα βιβλίο.
- Επιπλέον οι συγγραφείς και οι εικονογράφοι θα πρέπει να γνωρίζουν την ομάδα στόχο τους και τις ιδιαίτερες δυσκολίες που αντιμετωπίζει. Καλό θα ήταν πριν το υλικό τυπωθεί, να ελέγχεται από κάποια μέλη της ομάδας στόχου.
- Η προσαρμογή ενός ήδη υπάρχοντος κειμένου σε «Κείμενο για Όλους» είναι δύσκολη. Το ζητούμενο δεν είναι να δημιουργηθεί απλώς ένα κείμενο. Είναι σημαντικό να διατηρηθεί η ατμόσφαιρα και τα συναισθήματα και η ιδιαίτερη σφραγίδα του συγγραφέα. Η προσαρμογή είναι μια επαναφήγηση του κειμένου και όχι μια «μετάφραση»⁶.
- Η μεταγραφή ενός κειμένου βάσει της μεθόδου, είναι και ως ένα σημείο μια προσπάθεια ερμηνείας του πνεύματος του συγγραφέα. Για το λόγο αυτό, καλό θα ήταν το τελικό κείμενο, που είναι προϊόν μεταγραφής, να ελέγχεται με προσοχή πριν δημοσιευτεί.

⁵ Μαρνελάκης, Η ευανάγνωστη και κατανοητή πληροφορία, σ. 17.

⁶ Tronbacke, The publishing of easy-to-read in Sweden, σ. 7.

Η σημασία της εικονογράφησης

Οι εικόνες, στο πλαίσιο της μεθόδου «Κείμενο για Όλους», παίζουν σημαντικότερο ρόλο από οποιοδήποτε άλλο πληροφοριακό υλικό. Μια εικόνα που παρουσιάζει με σαφήνεια αυτό που αναφέρεται στο κείμενο ευνοεί την κατανόηση και επεξηγεί το νόημα του κειμένου. Μια εικόνα που δεν αποδίδει συγκεκριμένα το νόημα του κειμένου μπορεί αντιθέτως να δημιουργήσει σύγχυση και να κάνει την κατανόηση ακόμα πιο δύσκολη⁷.

Παρατηρήστε τα παρακάτω παραδείγματα:

Γράψτε τις απαντήσεις σας.
Στείλτε μας τις απαντήσεις σας
με το ταχυδρομείο.

2 Παρουσιάζεται τσάντα ταχυδρόμου

Γράψτε τις απαντήσεις σας.
Στείλτε μας τις απαντήσεις σας
με το ταχυδρομείο.

3 Παρουσιάζεται ταχυδρόμος να κρατάει ένα γράμμα

Στο πρώτο παράδειγμα η εικονογράφηση δεν είναι επιτυχής γιατί δεν είναι σαφής, ενώ στο δεύτερο παράδειγμα η εικονογράφηση είναι περισσότερο επεξηγηματική.

Διάταξη κειμένου

Στη μέθοδο «Κείμενο για Όλους» η διάταξη του κειμένου είναι το ίδιο σημαντική με το περιεχόμενο. Η διάταξη θα πρέπει να είναι σαφής και να διευκολύνει την κατανόηση. Φαρδιά περιθώρια και μεγάλα διαστήματα κάνουν το κείμενο περισσότερο προσβάσιμο. Το κείμενο θα πρέπει να είναι σε κομμάτια με συγκεκριμένο αριθμό σειρών ανά σελίδα. Κάθε πρόταση θα πρέπει να σταματά εκεί που θα κάναμε λογικά παύση, αν την αποδίδαμε σε προφορικό λόγο. Το εξώφυλλο θα πρέπει να κάνει μια νύξη για το περιεχόμενο και να μην είναι αφηρημένο.

⁷ Tronbacke , Easy-to-read, An important part of reading promotion and the fight against literacy, σ. 4.

Είτε πρόκειται να μεταγράψουμε ένα βιβλίο είτε απλώς ένα κείμενο, ας μην υποθέτουμε ότι, επειδή αφορά άτομα με δυσκολίες στην πρόσβαση, επιτρέπεται να κάνουμε πρόχειρη δουλειά. Ένα κείμενο γραμμένο βάσει της μεθόδου «Κείμενο για Όλους» θα πρέπει να είναι σαν «πραγματικό κείμενο»⁸ και να αντιμετωπίζει με το δέοντα σεβασμό το κοινό στο οποίο απευθύνεται.

Η γραμματοσειρά που θα επιλέξουμε θα πρέπει να είναι τέτοια που να μην αποσπά τον αναγνώστη. Προτιμώνται οι γραμματοσειρές Arial ή Helvetica. Το μέγεθος της γραμματοσειράς θα πρέπει να μην είναι μικρότερο από 12 ενώ προτιμώμενο είναι το 14. Για τις επικεφαλίδες επιλέγουμε ένα μέγεθος μεγαλύτερο κατά δύο στιγμές. Δεν αλλάζουμε τύπο γραμματοσειράς και αποφεύγουμε να γράφουμε κεφαλαία, πλάγια ή με υπογραμμίσεις.

Το μήκος της σειράς επηρεάζει την ευκολία και την ταχύτητα της ανάγνωσης. Μια σειρά κειμένου θα πρέπει να περιλαμβάνει περίπου 60-72 χαρακτήρες ή 10-12 λέξεις⁹. Παρότι ένα κείμενο με πλήρη ευθυγράμμιση φαίνεται πιο καθαρό εντούτοις είναι δυσκολότερο στην ανάγνωση. Γι' αυτό είναι καλύτερο η ευθυγράμμιση να γίνεται αριστερά. Το διάστιχο θα πρέπει να είναι τέτοιο ώστε η απόσταση μεταξύ των σειρών να μην είναι μεγαλύτερη από την απόσταση μεταξύ των λέξεων. Συνήθως το διάστιχο που ορίζεται από τις ρυθμίσεις προεπιλογής του κειμενογράφου είναι ικανοποιητικό για χαρακτήρες μεγέθους 12.

Επιπλέον, θα πρέπει να φροντίσουμε την εμφάνιση του κειμένου μας. Θα πρέπει να υπάρχουν περιθώρια τόσο αριστερά και δεξιά όσο και πάνω-κάτω. Επίσης να υπάρχει καλή αντίθεση ανάμεσα στο χρώμα της γραμματοσειράς και το χρώμα της σελίδας, π.χ. χρησιμοποιούμε μαύρη ή σκούρα μπλε γραμματοσειρά σε λευκό φόντο.

Τι είδους υλικό θα μπορούσε να μεταγραφεί σε «Κείμενο για Όλους»

Όλα τα είδη του λόγου μπορούν να μετατραπούν σε «Κείμενο για Όλους» και να προσαρμόζονται στις υπάρχουσες ανάγκες. Θα πρέπει να υπάρχει κάθε λογοτεχνικό είδος, μυθιστορήματα, θρίλερ, ποίηση, ταξιδιωτικά

⁸ Tronbacke , Easy-to-read, An important part of reading promotion and the fight against literacy, σ. 4.

⁹ Ο αριθμός χαρακτήρων ανά σειρά κειμένου ποικίλει ανάλογα με τη γλώσσα στην οποία γράφουμε. Αν παρατηρήσουμε το παράδειγμα της σελίδας 11, θα διαπιστώσουμε ότι οι 7 λέξεις ανά σειρά του αγγλικού κειμένου αντιστοιχούν σε 27 χαρακτήρες, ενώ οι 7 αντίστοιχες λέξεις του ελληνικού κειμένου σε 36 χαρακτήρες.

διηγήματα, αλλά και ειδήσεις και επικαιρότητα. Για παράδειγμα, στη Νορβηγία και τη Σουηδία αντίστοιχα, εκδίδονται οι εφημερίδες *Klar Tale* και *8 SIDOR* που διαβάζονται από διαφορετικές ομάδες όπως μαθητές σχολείων, μετανάστες, δυσλεξικούς.

Επίσης, υπάρχει η δυνατότητα συνεργασίας μεταξύ των χωρών, ακόμα και αν υπάρχουν πολιτιστικές διαφορές μεταξύ τους, που θα πρέπει να ληφθούν υπόψη. Μεγάλο μέρος υλικού, κείμενο και εικονογράφηση, μπορεί να χρησιμοποιηθεί αφού απλώς μεταφραστεί. Κάτι τέτοιο θα μπορούσε να χρησιμοποιηθεί για την απόδοση κειμένων κλασικής λογοτεχνίας, πληροφορίες για οργανισμούς, εγχειρίδια, βιβλία μαγειρικής κ.ά.

Πού αλλού μπορεί να χρησιμοποιηθεί η μέθοδος, εκτός από την εκπαίδευση

Η μέθοδος «Κείμενο για Όλους» μπορεί να χρησιμοποιηθεί όπου υπάρχει ανάγκη για ενημέρωση. Είναι θεμελιώδες δημοκρατικό δικαίωμα να υπάρχει πρόσβαση στην πληροφορία και ο κάθε πολίτης να μπορεί να πληροφορείται τι συμβαίνει στην κοινωνία, προκειμένου να εξασκεί τα δημοκρατικά του καθήκοντα, να διεκδικεί τα δικαιώματά του, να ορίζει τη ζωή του και να διασφαλίζει την ποιότητά της. Η μέθοδος επομένως μπορεί να χρησιμοποιηθεί σε όλες εκείνες τις περιπτώσεις που χρησιμοποιούμε το λόγο, γραπτό και προφορικό, για να διευκολύνουμε το κοινό μας να προσεγγίζει τη γνώση είτε πρόκειται για ανθρώπους με μαθησιακές δυσκολίες είτε για ανθρώπους με νοητική υστέρηση είτε για μετανάστες είτε για άτομα τρίτης ηλικίας και ανθρώπους χαμηλού μορφωτικού επιπέδου.

Έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον να αναφερθούμε στο επιτυχές πείραμα της Σουηδίας, την εφημερίδα *8 SIDOR* (8 σελίδες)¹⁰, που κυκλοφορεί σε έντυπη και ηλεκτρονική μορφή. Είναι μια σουηδική εβδομαδιαία εφημερίδα, η οποία περιέχει το ίδιο υλικό που θα βρίσκαμε σε μια κλασική εφημερίδα αλλά σε συντομότερη και απλούστερη μορφή. Περιλαμβάνει άρθρα που αφορούν την εσωτερική και εξωτερική επικαιρότητα, πολιτιστικές και αθλητικές εκδηλώσεις, είναι γραμμένα σε απλά σουηδικά και τα περισσότερα έχουν και φωτογραφίες. Έχει βρεθεί ότι η εφημερίδα λειτουργεί καλά τόσο για παιδιά

¹⁰ <http://www.8sidor.se/>

ηλικίας 10-12 ετών, ενήλικες χαμηλού μορφωτικού επιπέδου αλλά και γι' αυτούς που μαθαίνουν σουηδικά ως δεύτερη γλώσσα¹¹.

Να τονίσουμε ότι η μέθοδος δε βρίσκει εφαρμογή μόνο στο γραπτό λόγο αλλά μπορεί να εφαρμοστεί τόσο στο ραδιόφωνο όσο και στην τηλεόραση με στόχο να προσεγγίσουμε και να ενημερώσουμε συμπολίτες μας με δυσκολίες στη μάθηση και την αντίληψη.

Η μέθοδος «Κείμενο για Όλους» δεν αφορά μόνο ένα επίπεδο

Η μέθοδος «Κείμενο για Όλους» δεν αποσκοπεί στην κάλυψη των αναγκών μόνο μιας μερίδας ανθρώπων αλλά απευθύνεται σε ποικίλο κοινό. Πρέπει να έχουμε κατά νου ότι οι άνθρωποι με δυσκολίες στην ανάγνωση και κατανόηση κειμένου ποικίλουν από βαρύτατες περιπτώσεις ως υψηλής νοημοσύνης.

Έχει συζητηθεί το κατά πόσο τα βιβλία που έχουν μετατραπεί σε «Κείμενο για Όλους» θα πρέπει να διακρίνονται σε επίπεδα δυσκολίας ώστε οι αναγνώστες να εντοπίζουν ευκολότερα το κατάλληλο γι' αυτούς βιβλίο. Από την εμπειρία όσων ασχολούνται με τη μέθοδο, συνάγεται ότι κάτι τέτοιο θα προκαλούσε μάλλον σύγχυση και θα οδηγούσε σε στιγματισμό¹². Αντ' αυτού προτιμάται η κατάταξη των σχετικών βιβλίων σε ειδικούς καταλόγους ή η περιγραφή του περιεχομένου και το επίπεδο του βιβλίου στο οπισθόφυλλο.

Το δίκτυο της easy-to-read

Στην ηλεκτρονική διεύθυνση <http://www.easy-to-read-network.org/> κάθε ενδιαφερόμενος μπορεί να βρει πληθώρα πληροφοριών σχετικά με τη μέθοδο. Μέσα από την ιστοσελίδα αυτή μπορεί να ανταλλάξει πληροφορίες, ιδέες, απόψεις, να ζητήσει βοήθεια από ανθρώπους που ασχολούνται με τη μέθοδο, να μάθει νέα που αφορούν τη μέθοδο αλλά και να εντοπίσει τους συνδέσμους κάθε χώρας.

¹¹ Tronbacke, The publishing of easy-to-read in Sweden, σ. 9.

¹² Tronbacke, The publishing of easy-to-read in Sweden, σ. 4.

Παραδείγματα

A. Λογοτεχνικό Κείμενο

1. Από τον *Κόμη Μοντεχρίστο* του Αλέξανδρου Δουμά¹³

The Count of Monte-Cristo
by Alexander Dumas
adapted to easy-to-read by Nils Olof Franzin
<http://www.l1stiftelsen.se/stiftelsen/english/engexmontec.html>

On 24 February 1815 a French ship
came sailing into the port of Marseilles
in the south of France.
The name of the ship was Pharaoh.

Beside the pilot,
who was to guide the ship into the harbour,
stood a young sailor, leaning against the railing.
He was at most twenty years old.
He was tall and slim,
he had beautiful dark eyes
and his hair was black.
He looked strong and steady.
His name was Edmond Dantis.

The young man stood and watched
a small rowing boat
which was hurrying towards the Pharaoh.
A man in the rowing boat waved eagerly to him.
"Oh, it's you, Edmond Dantis", he called
"Why do you look so sad my young friend?"
"We have suffered a great misfortune, Mr. Morrel"
answered the young man.
"We have lost our captain!"

Στις 24 Φεβρουαρίου 1815 ένα γαλλικό πλοίο
μπήκε στο λιμάνι της Μασσαλίας στη Νότια Γαλλία.
Το όνομα του πλοίου ήταν Φαραώ.
Δίπλα στον τιμονιέρη,
που οδηγούσε το πλοίο στο λιμάνι,
στεκόταν ένας νεαρός ναύτης.
Ήταν περίπου 20 χρονών.

¹³ Απόδοση στην Ελληνική γλώσσα από το Easy-to-read-An important part in reading promotion and in the fight against illiteracy, σ. 14-15.

Ήταν ψηλός και αδύνατος,
είχε όμορφα, σκούρα μάτια
και τα μαλλιά του ήταν μαύρα.
Φαινόταν δυνατός και σταθερός.
Το όνομά του ήταν Έντμοντ Νταντές.
Ο νεαρός άντρας στεκόταν όρθιος
και έβλεπε μια μικρή βάρκα
που πήγαινε γρήγορα προς το Φαραώ.
Ένας άντρας από τη βάρκα τον χαιρέτησε.

- Α! Εσύ είσαι Έντμοντ Νταντές, είπε.
Γιατί φαίνεσαι τόσο λυπημένος φίλε μου;

- Είχαμε μεγάλη ατυχία, κύριε Μορέλλ.
Πέθανε ο καπετάνιος μας.
είπε ο Έντμοντ Νταντές

2. Από το Ανθολόγιο Λογοτεχνικών Κειμένων Α - Β Δημοτικού

Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει

Ο Μικρός ήταν πολύ κακόκεφος. Κλείστηκε στο δωμάτιο κι άρχισε να στριφογυρίζει κι όλα τα πράγματα ν' αναποδογυρίζει. Τις ζωγραφιές από τον τοίχο τις ξεκολλούσε κι όλα τα παιχνίδια του χαλούσε.

«Θεέ μου!» είπε η Μαμά «τι έχεις πάθει;»

«Είμαι ένας ανάποδος και γκρινιάρης Μικρός και κανείς δε μ' αγαπάει» είπε ο Μικρός.

«Μικρέ μου» είπε η Μαμά «όπως και να'σαι εγώ πάντα θα σ' αγαπώ».

«Κι αν ήμουνα αρκούδος, πάλι θα με φρόντιζες και θα μ' αγαπούσες;» ρώτησε ο Μικρός.

«Φυσικά» είπε η Μαμά. «Εγώ θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει».

[...] «Ό,τι κι αν γίνει;» είπε ο Μικρός και χαμογέλασε. «Κι αν ήμουνα κροκόδειλος;»

«Θα σε αγκάλιαζα και θα σε αγαπούσα και τη νύχτα θα σου τραγουδούσα» είπε η Μαμά.

«Χαλάει ποτέ η αγάπη;» ρώτησε ο Μικρός. «Λυγίζει άραγε ποτέ και σπάει; Κι αν ναι, μπορείς άραγε να την κολλήσεις, και να τη φτιάξεις και να τη χτίσεις;»

«Α, δεν ξέρω» είπε η Μαμά «το μόνο που ξέρω είναι ότι θα σ' αγαπώ για πάντα».

«Κι όταν πεθάνουμε και χαθούμε, θα μ' αγαπάς ακόμη;» είπε ο Μικρός. «Θα υπάρχει ακόμα η αγάπη;»

Η μαμά πήρε στην αγκαλιά της το Μικρό και κοίταξαν μαζί από το παράθυρο τον ουρανό. Το φεγγάρι έφεγγε ψηλά και τ' αστεράκια ήταν φωτεινά.

«Κοίτα, Μικρέ, τ' αστεράκια πώς λάμπουνε στον ουρανό. Ξέρεις πως πολλά απ' αυτά έχουν πεθάνει εδώ και χρόνια πια; Τα βλέπεις όμως πώς φωτίζουν ακόμα στον ουρανό; Η αγάπη είναι σαν τ' αστέρια: ποτέ δεν πεθαίνει και πάντα φωτίζει».

Ντέμπι Γκλιόρι

Θα σ' αγαπώ ό,τι κι αν γίνει

Ο Μικρός ήταν πολύ λυπημένος.

Κλείστηκε στο δωμάτιο

και άρχισε να γυρίζει γύρω γύρω

και να πετάει τα πράγματα κάτω.

Ξεκολλούσε τις ζωγραφιές από τον τοίχο

και χαλούσε τα παιχνίδια του.

- Τι έπαθες; ρώτησε η μαμά του.

- Είμαι γκρινιάρης

και κανείς δε με αγαπάει

είπε ο Μικρός.

- Εγώ σε αγαπάω

όπως και να είσαι

είπε η μαμά.

- Αν ήμουν αρκούδος

θα με φρόντιζες

και θα με αγαπούσες;

ρώτησε ο Μικρός.

- Εγώ σε αγαπάω

όπως και να είσαι

είπε η μαμά.

- Αν ήμουν κροκόδειλος

θα με αγαπούσες;

ρώτησε ο Μικρός.

- Θα σε αγκάλιαζα

θα σε αγαπούσα

θα σου τραγουδούσα

είπε η μαμά.

- Χαλάει η αγάπη;
Σπάει η αγάπη;
Μπορείς να την φτιάξεις
αν πάθει κάτι;
ρώτησε ο μικρός.

- Δεν ξέρω.
Ξέρω μόνο
ότι θα σε αγαπάω για πάντα
είπε η μαμά.

Η μαμά πήρε το Μικρό αγκαλιά
και κοίταξαν τον ουρανό.
Το φεγγάρι έφεγγε
και τα αστέρια έλαμπαν.

- Κοίτα πώς λάμπουν τα αστέρια.
Η αγάπη είναι σαν τα αστέρια.
Η αγάπη δεν παθαίνει ποτέ τίποτα.

B. Μεταγραφή νομοθεσίας

Μια προσπάθεια εφαρμογής της μεθόδου έγινε στη μεταγραφή του νέου νόμου της ειδικής αγωγής (N 3699/2008). Επρόκειτο κατ' ουσία για ερμηνεία του νόμου και απόδοσή του σε απλούστερη μορφή. Για το λόγο αυτό φροντίσαμε να παραμείνουμε πιστοί στο τι λέει ο νόμος. Επιπλέον, επειδή ένα νομοθετικό κείμενο έχει συγκεκριμένη δομή, έπρεπε να το προσαρμόσουμε κατάλληλα ώστε να αποφύγουμε τις επαναλήψεις. Μια επιπρόσθετη δυσκολία ήταν και η απόδοση όρων. Στην περίπτωση αυτή επιλέξαμε να ερμηνεύσουμε τους όρους που θεωρούσαμε ότι πρέπει να είναι κατανοητοί από όλους. Για παράδειγμα:

Σχεδιασμός για Όλους: θα πει να φτιάχνω πράγματα που να μπορούν να τα χρησιμοποιούν εύκολα και οι ανάπηροι και αυτοί που δεν είναι ανάπηροι.

Σχολική Μονάδα Ειδικής Αγωγής και Εκπαίδευσης: είναι το σχολείο που πηγαίνουν μόνο μαθητές με αναπηρία.

Γενικό Σχολείο: είναι το σχολείο που πηγαίνουν οι μαθητές που δεν έχουν αναπηρία αλλά και μερικοί μαθητές με αναπηρία.

Τέλος, λόγω έλλειψης πόρων δεν είχαμε τη δυνατότητα εικονογράφησης του κειμένου ούτε συγκρότησης ομάδας ελέγχου.

Παρακάτω δίνεται ένα παράδειγμα από το α' άρθρο του α' κεφαλαίου του νόμου.

Τι είναι η ειδική αγωγή και εκπαίδευση

4 Παρουσιάζονται παιδιά στο σχολείο, το ένα κάθεται σε αμαξίδιο

Ειδική Αγωγή και Εκπαίδευση ή αλλιώς ΕΑΕ

είναι όλες οι υπηρεσίες για τους μαθητές

που έχουν αναπηρία ή ιδιαίτερη εκπαιδευτική ανάγκη

ή μπορεί να χρειαστούν τις υπηρεσίες αυτές αργότερα.

Το κράτος φροντίζει οι ανάπηροι κάθε ηλικίας να έχουν ειδική αγωγή και εκπαίδευση. Οι μαθητές κάθε ηλικίας πρέπει να πηγαίνουν στο σχολείο. Στην Ελλάδα το σχολείο είναι **υποχρεωτικό** και **δωρεάν** για όλους τους μαθητές.

Υποχρεωτικό είναι αυτό που όλοι πρέπει να κάνουν

Δωρεάν είναι αυτό που δεν το πληρώνεις

Το κράτος πρέπει να φροντίζει ώστε οι ανάπηροι

- να έχουν ίσες ευκαιρίες
- να μπορούν να ζουν μόνοι τους
- να πηγαίνουν σχολείο
- να βρίσκουν δουλειά και να έχουν χρήματα.

Οι ανάπηροι είναι άνθρωποι και έχουν δικαιώματα.

Γ. Οι Βασικές Αρχές του Ο.Η.Ε. για την εξίσωση των Ευκαιριών για τα Άτομα με Αναπηρία

Rule 7. Employment¹⁴

States should recognize the principle that persons with disabilities must be empowered to exercise their human rights, particularly in the field of employment. In both rural and urban areas they must have equal opportunities for productive and gainful employment in the labour market.

- Laws and regulations in the employment field must not discriminate against persons with disabilities and must not raise obstacles to their employment.
- States should actively support the integration of persons with disabilities into open employment. This active support could occur through a variety of measures, such as vocational training, incentive-oriented quota schemes, reserved or designated employment, loans or grants for small business, exclusive contracts or priority production rights, tax concessions, contract compliance or other technical or financial assistance to enterprises employing workers with disabilities. States should also encourage employers to make reasonable adjustments to accommodate persons with disabilities.
- States' action programmes should include:
 - Measures to design and adapt workplaces and work premises in such a way that they become accessible to persons with different disabilities;
 - Support for the use of new technologies and the development and production of assistive devices, tools and equipment and measures to facilitate access to such devices and equipment for persons with disabilities to enable them to gain and maintain employment;
 - Provision of appropriate training and placement and ongoing support such as personal assistance and interpreter services.
- States should initiate and support public awareness-raising campaigns designed to overcome negative attitudes and prejudices concerning workers with disabilities.
- In their capacity as employers, States should create favourable conditions for the employment of persons with disabilities in the public sector.
- States, workers' organizations and employers should cooperate to ensure equitable recruitment and promotion policies, employment conditions, rates of pay, measures to improve the work environment in order to prevent injuries and impairments and measures for the rehabilitation of employees who have sustained employment-related injuries.
- The aim should always be for persons with disabilities to obtain employment in the open labour market. For persons with disabilities

¹⁴ <http://www.un.org/esa/socdev/enable/dissre04.htm>, 23-7-09.

whose needs cannot be met in open employment, small units of sheltered or supported employment may be an alternative. It is important that the quality of such programmes be assessed in terms of their relevance and sufficiency in providing opportunities for persons with disabilities to gain employment in the labour market.

- Measures should be taken to include persons with disabilities in training and employment programmes in the private and informal sectors.
- States, workers' organizations and employers should cooperate with organizations of persons with disabilities concerning all measures to create training and employment opportunities, including flexible hours, part-time work, job-sharing, self-employment and attendant care for persons with disabilities.

Αρχή 7

Εργασία

5 Παρουσιάζεται μια ομάδα εργαζομένων. Ανάμεσά τους βρίσκεται μια γυναίκα σε αμαξίδιο.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίσουν

ώστε τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να εργάζονται.

Τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει

να μπορούν να εργάζονται τόσο στην πόλη όσο και στην εξοχή.

Βασικές αρχές και νόμοι

που απαγορεύουν στα άτομα με αναπηρία να δουλεύουν

δε θα πρέπει να υπάρχουν.

Συνηθισμένοι χώροι εργασίας

6 Παρουσιάζεται ένας εργαζόμενος με σύνδρομο Down

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίσουν ώστε τα άτομα με αναπηρία να βρίσκουν δουλειά σε συνηθισμένους χώρους εργασίας.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να δίνουν επαγγελματική εκπαίδευση και ειδικές δουλειές για άτομα με αναπηρία.

Τα κράτη-μέλη μπορούν να δίνουν οικονομική βοήθεια, δάνεια ή χαμηλότερους φόρους σε εταιρείες που δίνουν δουλειά σε άτομα με αναπηρία.

Καλύτεροι χώροι εργασίας

Τα κράτη-μέλη πρέπει να υποστηρίζουν τους εργοδότες για να κάνουν τους χώρους εργασίας κατάλληλους για τα άτομα με αναπηρία και για να αναπτύξουν τεχνικά βοηθήματα, εργαλεία και νέες τεχνολογίες.

Προσωπικοί βοηθοί και διερμηνείς μπορεί να χρειαστούν ώστε τα άτομα με αναπηρία να μπορούν να εργαστούν σε συνηθισμένο χώρο εργασίας.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίσουν ώστε ο κόσμος να μάθει για τις αναπηρίες και να μην αντιμετωπίζει άσχημα τους ανάπηρους που είναι εργαζόμενοι.

Τα κράτη-μέλη πρέπει να προσλαμβάνουν άτομα με αναπηρία

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να εξασφαλίσουν ότι τα άτομα με αναπηρία βρίσκουν δουλειά στο δημόσιο ή στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Τοπική Αυτοδιοίκηση είναι οι άνθρωποι που κυβερνούν έναν τόπο.

Ο Δήμαρχος για παράδειγμα ανήκει στην τοπική αυτοδιοίκηση.

Ασφαλείς χώροι εργασίας

7 Παρουσιάζεται εργαζόμενος να φορά προστατευτικό καπέλο

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να φροντίζουν ώστε οι χώροι εργασίας να είναι ασφαλείς και κανένας να μην τραυματίζεται.

Αυτοί που τραυματίζονται στη δουλειά θα πρέπει να έχουν εκπαίδευση και φροντίδα.

Δουλειά με υποστήριξη

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να δίνουν κανονικές δουλειές στα άτομα με αναπηρία.

Αν αυτό δεν είναι δυνατό,

τα άτομα με αναπηρία θα πρέπει να μπορούν να δουλεύουν με υποστήριξη ή σε μικρές ομάδες.

Είναι όμως σημαντικό ένα άτομο με αναπηρία να έχει τη δυνατότητα να βρίσκει μια κανονική δουλειά αργότερα.

Τα κράτη-μέλη θα πρέπει να συνεργάζονται με τις οργανώσεις των αναπήρων όταν πρόκειται να ασχοληθούν με την εκπαίδευση και την εργασία των ατόμων με αναπηρία. Μερικές φορές ίσως είναι απαραίτητο να δουλεύουν έχοντας προσωπικό βοηθό ή να δουλεύουν λιγότερες ώρες.

Βιβλιογραφία

- Arvidsson K. (1998). *The Standard Rules of the United Nations, An Easy-to-read Version of The Standard rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*. Ανακτήθηκε στις 6-4-2009 από το Centre for Easy-to-read <http://www.lattlast.se/pub/3128/UNstandeng.pdf>.
- Freyhoff G., Hess G., Kerr L., Menzel E., Tronbacke B., Van Der Veken K. (1998). *Make it Simple, Guidelines for the Production of Easy-to-Read Information for People with Learning Disability for authors, editors, information providers, translators and other interested persons*. Ανακτήθηκε από το ILSMH European Association, <http://www.osmhi.org/contentpics/139/European%20Guidelines%20for%20ETR%20publication>.
- Μαρνελάκης Μ. (2003). *Η Ευανάγνωστη και Κατανοητή Πληροφορία Μέσο Βελτίωσης της Ποιότητας Ζωής των Ανθρώπων με Νοητική Υστέρηση*, Έργο «Στέρξις». Ανακτήθηκε στις 1-4-2009 από το http://www.e-yliko.gr/htmls/amea/amea_yliko.aspx.
- Plain English Campaign. (2001). *How to write in plain English*. Ανακτήθηκε στις 2-4-2009 από το <http://www.plainenglish.co.uk>.
- United Nations General Assembly. (December 20, 1993). *Standard Rules on the Equalization of Opportunities for Persons with Disabilities*. Ανακτήθηκε στις 23-7-09 από το <http://www.un.org/esa/socdev/enable/dissre04.htm>.
- Tronbacke B. (August 25-31, 1996). *Easy-to-read, An important part of reading promotion and in the fight against illiteracy*. 62nd IFLA General Conference-Conference Proceedings. Ανακτήθηκε στις 14-10-2008 από το <http://www.ifla.org/IV/ifla62/>.
- Tronbacke B. (1993). *The publishing of Easy-to-read in Sweden*. Ανακτήθηκε στις 2-4-2009 από το Easy-to-read Foundation, <http://www.lattlast.se/pub/3132/easysweden.pdf>.